ומה טעם אמרו נודעה אינה מכפרת שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות בשלמא לעולא היינו דקתני חטאת אלא לרב יהודה מאי איריא חטאת אפי' עולה נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא עולה דכליל היא אלא [א]אפי' חטאת נמי דחלב ודם הוא דסליק לגבי מזבח ואידך כהנים אכלי ליה אפי' הכי גזור שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות תנן על חטאת הגזולה שלא נודעה לרבים שהיא מכפרת מפני תיקון המזבח בשלמא לעולא ניחא אלא לרב יהודה איפכא מיבעי ליה הכי נמי קאמר לא נודעה מכפרת נודעה אינה מכפרת מפני תיקון המזבח מתיב רבא *[ב]גנב והקדיש ואחר כך טבח ומכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה ותני עלה [ג]בחוץ כי האי גוונא ענוש כרת ואי אמרת יאוש כדי לא קני כרת מאי עבידתיה אמר רב שיזבי כרת מדבריהם אחיכו עליה כרת מדבריהם מי איכא אמר להו רבא *גברא רבה אמר מילתא לא תחוכו עלה כרת שעל ידי דבריהן באתה לו [ד]אוקמוה רבנן ברשותיה כי היכי דליחייב עלה אמר רבא הא וודאי קא מיבעיא לי כי אוקמוה רבנן ברשותיה משעת גניבה או משעת הקדישה למאי נפקא מינה לגיזותיה וולדותיה מאי הדר אמר רבא מסתברא [ה]משעת הקדישה *שלא יהא חוטא נשכר:

מתני'[א] לא היה סיקריקון ביהודה בהרוגי מלחמה מהרוגי המלחמה ואילך יש בה סיקריקון כיצד *לקח מסיקריקון וחזר ולקח מבעל הבית מקחו בטל מבעל הבית וחזר ולקח מסיקריקון מקחו קיים *[ו]לקח מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים זו משנה ראשונה ב"ד של אחריהם אמרו [ז]הלוקח מסיקריקון נותן לבעלים רביע אימתי בזמן שאין בידן ליקח אבל יש בידן ליקח הן קודמין לכל אדם רבי הושיב בית דין ונמנו [ח]שאם שהתה בפני סיקריקון שנים עשר חדש כל הקודם ליקח זכה אבל נותן לבעלים רביע:

גמ' השתא בהרוגי המלחמה לא היה בה סיקריקון מהרוגי מלחמה ואילך יש בה סיקריקון אמר רב יהודה לא דנו בה דין סיקריקון קאמר דאמר רבי אסי ג' גזירות גזרו גזרתא קמייתא כל דלא קטיל ליקטלוהו מציעתא כל דקטיל לייתי ארבע זוזי בתרייתא כל דקטיל ליקטלוהו הלכך קמייתא ומציעתא כיון דקטלי אגב אונסיה גמר ומקני בתרייתא אמרי האידנא לישקול למחר תבענא ליה בדינא: אמר רבי יוחנן מאי דכתיב °אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה °אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלכא אשקא *דריספק חרוב ביתר אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים דההוא גברא דרחמיה קמצא ובעל דבביה בר קמצא עבד סעודתא אמר ליה לשמעיה זיל אייתי לי קמצא אזל אייתי ליה בר קמצא אתא אשכחיה דהוה יתיב אמר ליה מכדי ההוא גברא בעל דבבא דההוא גברא הוא מאי בעית הכא קום פוק אמר ליה הואיל ואתאי שבקן ויהיבנא לך דמי מה דאכילנא ושתינא

אמר

תורה אור

משלי כח

[ע' ערוך דריספק]

Rashi

ומה טעם אמרו נודעה אינה מכפרת. דקתני מתניתין שלא נודעה מכפרת הא נודעה אינה מכפרת כלומר אינה קריבה: **היינו דקתני חטאת.** דאיכא אכילת כהנים: **דכליל היא.** ואמרי מזבח אוכל גזילות: **איפכא מיבעי ליה.** ועל חטאת הגזולה שנודעה לרבים שאינה מכפרת מפני תקנת המזבח: **משלם תשלומי כפל.** דכשגנבה חולין הואי: **ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה.** דכי טבח ומכר הקדש הואי ואין תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה נוהגין בהקדש כדילפינן בהזהב (ב"מ דף נז:): **בחוץ.** אי שחט בחוץ ענוש כרת: **כרת מאי עבידתיה.** דבשלמא לענין תשלומי ארבעה וחמשה לא קשיא לן דאיכא למימר דכי אמר יאוש כדי לא קני לענין הקרבה קאמר ולא לענין הקדש קאמר אלא כרת אי מדאורייתא לא חזיא להקרבה הא קיימא לן (זבחים דף קיב.) הראוי לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ מידי אחרינא לא: **כרת שע"י דבריהם באת לו.** כרת דאורייתא כדמפרש ואזיל: **אוקמוה רבנן.** ברשות גנב אם הקדישה שיחול עליה הקדש גמור ושיתחייב כרת אם ישחטנה בחוץ כי היכי דאוקמוה ברשותיה לענין כפרה וקנס היא דקנסוהו והפקר ב"ד הפקר הוא וקדשה: **לגיזותיה וולדותיה.** דלפני הקדש אי אמרת משעת גנבה קיימא ברשותיה גיזותיה דידיה הוא ואינו משלם אלא דמי פרה העומדת לילד ולא דמי פרה וולדה: **מתני' לא היה סיקריקון ביהודה.** סיקריקון עובד כוכבים רוצח שנותן לו ישראל קרקע בפדיון נפשו ואומר לו שא קרקע זו ואל תמיתני: **בהרוגי המלחמה.** מלחמת טיטוס שהיתה בירושלים וביהודה ובגמ' פריך מאי קאמר: **מקחו בטל.** דאמרי' מיראה עבד אי נמי השני נוח לי והראשון קשה הימנו ובגמרא מוקי לה דלא כתב ליה שטרא: **לקח מן האיש.** קרקע המיוחדת לכתובת אשתו או שכתוב בכתובתה או הכניסתו לו שום בכתובתה וכל שכן שאר נכסים דאי לא עבדה ליה אמר לה עיניך נתת בגרושין ובמיתה הכי מוקמינן ליה בב"ב (נ.): **מקחו בטל.** דאמרה נחת רוח עשיתי לבעלי: **נותן לבעלים רביע.** שסיערו דסיקריקון מוזיל גבי' ריבעא: **גמ' לא דנו דין סיקריקון.** בהרוגי המלחמה דקני לגמרי והלוקח ממנו מקחו קיים אבל מהרוגי המלחמה ואילך הלוקח ממנו יש לו דין המפורש במשנתינו: **דאמר רבי אסי שלש גזרות גזר.** טיטוס בפולמוס שלו: **כל דלא קטיל.** ישראל כל היכא דמשכח ליה: **לקטלוהו.** הלכך אגב אונסיה כי א"ל שא קרקע זו והניחני אקנייה ניהליה בלב שלם וקיימא לן תלאו וזבין זביניה זביני (ב"ב דף מז:): **מפחד.** דואג לראות הנולד שלא תארע תקלה בכך אם אעשה זאת: **שקא דריספק.** דופן של מרכבת נשים שקורין ריטוג"א בלשון אשכנז והיא כעין עגלה דאמרינן באותו ואת בנו (חולין דף עט.) כי מעיילית לי כודנייתא בריספק: **קמצא ובר קמצא.** כך שם שני יהודים: **דרחמיה קמצא.** אוהבו היה שמו קמצא:

א"ל

Tosafot

שלא יאמרו מזבח אוכל גזילות. וא"ת וכי יש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום עשה דמן התורה אין צריך להביא קרבן אחר וי"ל דדוקא נודעה קודם זריקה אינה מכפרת אבל לאחר זריקה שכבר נתכפר לא הצריכוהו להביא אחרת: **כי היכי דליחייב עלה.** פירש בקונטרס דקנסוהו רבנן וקשה דמי לא עסקינן דאפילו שחטה אחר בחוץ דחייב אלא כיון דלא נודעה לרבים אוקמוה ברשותיה שלא יהו כהנים עצבים וממילא מחייב השוחט בחוץ: **לגיזותיה וולדותיה.** וא"ת אפי' קודם הקדש הן שלו דהא תנן (ב"ק דף צג:) גזל פרה מעוברת וילדה ורחל טעונה וגזזה משלם דמי פרה העומדת לילד ודמי רחל העומדת ליגזז ואם נתעברה אצלו משלם כשעת הגזלה וי"ל דנפקא מינה לר"מ דאמר התם בגמרא משלם אותה ואת גיזותיה ואת ולדותיה משום דקנסו גזלן ואע"ג דשינוי קונה הכא מ"מ בשעת הקדש אוקמוה ברשותיה ולא קנסו ולרבי יהודה דאמר גזילה חוזרת בעיניה לרב זביד דאמר אליביה שבח שעל גבי הגזילה דנגזל הוי הכא דאוקמוה ברשותיה דגזלן הוי אבל לרב פפא דאמר אליביה דהוי דגזלן לא נפקא מינה מידי ולרבי שמעון דאמר התם למחצה ולשליש ולרביע הכא הוי הכל שלו אבל לרב זביד דאמר דלר"ש כוליה דגזלן לא נפקא מינה מידי הכא במאי דאוקמוה ברשותיה: **ביהודה בהרוגי המלחמה.** בירושלמי בראשונה גזרו גזרה על יהודה לפי שמסורת בידם מאבותם שיהודה הרג עשו דכתיב (בראשית מט) ידך בעורף אויביך ותניא נמי בספרי ידיו רב לו בשעה שהרג את עשו ובסוף פ"ק דסוטה (דף יג.) דאמר חושים בן דן שקל קולפא ומחייה ארישיה דעשו ונתרו עיניה ונפלו אכרעיה דיעקב שמא לא מת באותה הכאה עד שעמד עליו יהודה והרגו: **אשרי אדם מפחד תמיד.** בפ' הרואה (ברכות ס.) אמרינן חזייה לההוא גברא דהוה מפחד א"ל חטאה את דכתיב פחדו בציון חטאים ופריך מקרא דהכא ומוקי לה בדברי תורה שדואג שלא ישכח תלמודו וחוזר על משנתו תמיד והכא נמי מייתי ליה אהני עובדי שבטחו על רוב טובתם ושלוותם לבייש את בר קמצא ולעמוד על בת קיסר והיה להם לפחד ולדאג מן הפורענות ולא דמי לאדם המתפחד בחנם:

עגלה

עין משפט נר מצוה

פ א מיי' פ"ה מהלכות איסורי מזבח הל' ז סמג לאוין שיח שיט:

פא ב מיי' פ"ב מהל' גניבה הל' ו סמג עשין עא:

פב ג ד ה מיי' פי"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה יד:

פג ו מיי' פכ"ב מהל' אישות הל' יז ופ"ל מהל' מכירה הל' ג סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' ל סעיף יז וסימן ק סעיף ג:

פד ז ח מיי' פ"י מהל' גזילה הלכה ג סמג עשין עג טוש"ע ח"מ סימן רלו סעיף א:

◆

תוספות רי"ד

דאורייתא פי' אבל בקטנה לא גזרי' דאפי' אי אכלה קטן אוכל נבילות היא ובקטנה נמי ליכא למיגזר שמא יאכיל קטן בגדולה דקידושי קטן אינן כלום שלא תקנו חכמים קדושין לקטן אבל קידושי חרש הן קדושין מדרבנן כדאמרן בפרק חרש: ועל המריש וכו' פי' קורה גדולה וכגון שלא עשה בה שום שינוי מעשה אלא בנאה בבירתו כאשר היא שלא קנאה בשינוי מעשה שאילו עשה בה שינוי מעשה מדאורייתא קנאה ואין לו עליו אלא דמים: ת"ר גזל מריש ובנאו בבירה בש"א מקעקע את כל הבירה כולה ומחזיר מריש לבעליו ובה"א אין לו אלא דמי מריש מפני תקון השבים: ועל חטאת הגזולה וכו'. אמר עולא דבר תורה בין נודעה בין לא נודעה אינה מכפרת מ"ט יאוש כדי לא קני וקרבן פסול הוא דלא קרינא ביה קרבנו וחולין בעזרה הוא ומפני מה אמרו לא נודעה מכפרת שלא יהו כהנים עצבים שאכלו חולין שנשחטו בעזרה וימנעו מעשות עבודה ונמצא מזבח בטל ואי ק' היאך התנו ב"ד לעקור דבר תורה ולפטור את זה מחטאת שהוא מחויב בה מן התורה. האמרן באשה רבה שב ואל תעשה שאני ולא מעקר הוא. ורב יהודה אמר דבר תורה בין נודעה בין לא נודעה מכפרת מ"ט יאוש כדי קני ומפני מה אמרו נודעה אינה מכפרת גזירה שמא יאמרו מזבח אוכל גזילות פי' רב יהודה מפרש מריש דמתני' דקתני מפני תיקון השבים כגון שלא נתייאשו הבעלים ואפ"ה מפני תיקון השבים שלא יקעקע בירתו תקנו שיתן דמיו משא"כ בכל גזילה: מתני' לא היה סקריקון ביהודה בהרוגי מלחמה מהרוגי מלחמה ואילך יש סקריקון כיצד לקח מן הסקריקון וחזר ולקח מן ב"ה מקחו בטל מב"ה וחזר ולקח מן הסקריקון מקחו קיים מן האיש וחזר ולקח מן האשה מקחו בטל מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים זו משנה ראשונה אבל ב"ד של אחריהם אמרו הלוקח מן הסקריקון נותן לבעלים רביעי אימתי בזמן שאין בידם ליקח אבל יש בידם ליקח הם קודמין לכל אדם ר' הושיב ב"ד ונמנו שאם שהתה לפני סקריקון י"ב חודש כל הקודם ליקח [זכה] ונותן לבעלים רביע פי' סקריקון רומי אנס שאונס שדות ישראל וישראל אומר לו שא קרקע והניחני מפני שהוא ירא שלא יהרגנו ובהרוגי מלחמת טיטוס שהיתה בארץ יהודה לא היתה סקריקון אבל מהרוגי מלחמה ואילך יש בה סקריקון. ומקשה מאי קאמר השתא בהרוגי מלחמה לא היה סקריקון ומהרוגי מלחמה ואילך יש בה סקריקון והרי יותר גדול היה בעת הרוגי מלחמה ממה שהיה לאחר מיכן אמר רב יהודה שלא דנו בה דין סקריקון דאמר רב יוסף שלש גזירות גזרו גזירתא קמייתא כל דלא קטיל ניקטליה אמציעיתא כל דקטיל ניתיב ליה ד' זוזי בתרייתא כל דקטיל ליקטליה הלכך קמייתא ומציעתא כיון דקטליה מירתת אגב אונסיה גמר ומקני בתרייתא מימר אמר האידנא לישקול ולמחר תבענא ליה לדינא פי' דין סקריקון הוא שאם קנה ישראל מיד א"י האנס שהוא הסקריקון אין מקחו קיים שבכל שעה יכול לבוא ישראל בעל השדה ומוציאה מידו ואומר לו למה קנית השדה שלי שאני הייתי עתיד לתבוע את הא"י בדין אבל בהרוגי מלחמה לא היה זה הדין נוהג דאגב אונסיה דמיסתפי דלא ליקטליה גמר ומקני ליה בכל לב והלכך ישראל שקנה ממנו קנינו קנין אבל מהרוגי מלחמה ואילך אינו מקנה לו בכל לב וישראל הקונה ממנו יש לו דין סקריקון שיבואו הבעלים ויוציאוה מידו ואם לקח מן הסקריקון וחזר ולקח מב"ה מקחו בטל שהוא אומר לו מחמת פחד העובד כוכבים הקניתי לך ולא בכל לב אבל אם לקח תחילה מב"ה וחזר ולקח מן הסקריקון מקחו קיים. כי כשהקנה לו הוא תחילה בכל לב הקנה לו וכן נמי אם קנה מן האיש וחזר ולקח מן האשה כדי שלא תבא ותטרוף ממנו בכתובתה מקחו בטל שתוכל לומר נחת רוח עשיתי לבעלי ולא הקניתי לך בכל לב אבל אם לקח תחילה מן האשה וחזר ולקח מן האיש מקחו קיים. זו היתה משנה ראשונה דתני מקחו בטל והבעלים מוציאין השדה מידו אבל ב"ד של אחריהם תקנו ואמרו שהלוקח מן הסקריקון נותן לבעלים רביע ומקחו קיים דק"ל דסקריקון רבעא מוזיל גביה ויהיב ההוא רבעא לבעלים ומקחו קיים וקי"ל אימתי הוא זה כשאין ביד הבעלים מעות ליקח וליתן דמי השדה שיתן הלוקח לסקריקון אבל אם יש בידן מעות ליקח הם קודמין לכל אדם אבל מיהו בתנם אינן יכולין להוציא מידן כמו שהיו עושין תחילה כ"א שיתנו להם הדמים שנתנו לסקריקון ור' הושיב ב"ד ונמנו וגמרו שאם שהתה שדה לפני הסקריקון י"ב חודש כל הקודם ליקח מהסקריקון זכה ונותן לבעלים הרביע שוזלו לו ואינו יכול להוציא השדה מידו אפילו בדמים שלקח מסקריקון וכו':

אמר

מסורת הש"ס

ב"ק סח: [עד:]

[ברכות יט: נדה כ:]

[יבמות לג: וש"נ]

ב"ב מז: מח.

שם מט: כתובות לה.

◆

גליון הש"ס

גמ' אקמצא ובר קמצא. אסמכיה אקרא דמשלי ענין מעשה שהיה אח"כ וכן סנהדרין דף לד ע"ב מאחת ס' בבית רשע זה פקח בן רמליהו וכו' ועיין לקמן דף סח ע"א ועי"ש בתוס' ד"ה וכתיב:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

מתני' א] לא סי' סיקריקון וכו' אבל יש בידן ליקח כו'. עי' תוי"ט:

The destruction of Jerusalem came through a Kamtza and a Bar Kamtza.

A certain man had a friend Kamtza and an enemy Bar Kamtza. He once made a party and said to his servant, "Go and bring Kamtza". The man went and brought Bar Kamtza.

When the man who gave the party found him there he said, "See, you tell tales about me; what are you doing here? Get out."

Said the other, "Since I am here, let me stay, and I will pay you for whatever I eat and drink."

הגהות וציונים **גמ'** הכי נמי קאמר לא נודעה מכפרת, רש"ש מציין כה"ג לעיל דף כ"ג. **שם,** או משעת הקדישה, מהר"ם שיף. **מתני'** לא היה סיקריקון ביהודה, מהר"ם שיף. **גמ'** לא דנו בה דין סיקריקון, מהר"ם שיף. **שם,** אקמצא ובר קמצא, מהר"ם שיף במדרש רבה מובא מעשה זו בסגנון אחר. **שם,** ובעל דבביה בר קמצא, מהרש"א ח"א. **שם,** אייתי ליה בר קמצא, מהרש"א ח"א. **רש"י** ד"ה מפחד, דואג לראות הנולד, מהרש"א ח"א. **תוס'** ד"ה שלא יאמרו וכו', וא"ת, רש"ש. ד"ה כי היכי וכו', וממילא מיחייב, מהר"ם שיף. ד"ה לגיזותיה וכו', אפי' קודם הקדש הן שלו, מהרש"א. **בא"ד,** מ"מ בשעת הקדש, רש"ש גורס בשהקדיש. ד"ה ביהודה וכו', גזרו גזרה על יהודה, מהרש"א.

מסורת הש"ס

Rashi

א"ל לא. שביקנא לך: א"ל. איהו יהיבנא לך דמי פלגא סעודתך: איכול קורצא. מלשינות: קורבנא. קרבן להקריב על גבי המזבח דקיימא לן איש איש לרבות את עובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין דף יג:): **בניב שפתים.** שפה העליונה: **לדידהו לא הוי מומא.** להקריב לגבוה בבמה דידהו אלא מחוסר אבר. דוקין טיל"ה כמו הנוטה כדוק (ישעיה מ): **יאמרו המטיל מום בקדשים יהרג.** שיהו סבורין שבשביל שהטיל מום בקדשים ועבר על מום לא יהיה בו (ויקרא כב) נהרג: **ענותנותו.** סבלנותו שסבל את זה ולא הרגו: **שדא גירא למזרח.** לקסום קסם כשהיה סמוך לירושלים: **ההוא ינוקא.** הוה מגמגם בלישניה לא גרסינן: **ביד עמי ישראל.** על ידי עמי ישראל: **ולכפורי ידיה.** לקנח ידיו*: **נקדה.** נקבה לשון מקדרין בהרים (עירובין דף נח.) נקדה לו חמה זרחה בשבילו במסכת תענית (דף כ.): **ציצתו.** ציצית של טליתו: **נגררת על גבי כרים וכסתות.** שלא היה מהלך אלא על גבי מילת: **ואיכא דאמרי.** בן ציצית שמו ולמה נקרא שמו הכסת שהיתה כסתו כסא שלו מוטלת בין גדולי רומי כשהי' הולך ברומי להקביל פני קיסר: **הוו להו.** להנך תלתא עתירי חיטי ושערי וחמרא וציבי למיזן כל בני העיר עשרים וחד שתא: **בריוני.** אנשים ריקים ופוחזים למלחמה: **אמרו להו רבנן.** להנך בריוני: **לא מסתייעא מילתא.** לנצח: **קמו.** בריוני: **קלינהו להנך אמברי.** לאוצרות התבואה ועצים כדי שילחמו: **סמידא.** סלת: **חיורתא.** פת נקייה: **גושקרא.** פת קיבר שאונדיי"ר: **פרתא.** פרש של גללי בהמה: **ומתה.** מחמת איסטניסותה: **גרוגרות.** מאותם שנשארו לרבי צדוק שמלך את מימיה ומלאתה היא ואכלת' לרעבונה ומריח החולי של רבי צדוק שנכנס בגרוגרת טעמה ומתה באסטניסו': **הוה מתחזי.** בגרונו: **מאבראי.** מחמת שהיה כחוש: **כי הוה בריא.** כשגמר תעניותיו ורצה להברות עצמו: **הוו מייתי ליה גרוגרות.** תאנים יבשין מפני שלא היה יכול לבלוע דבר עבה והיה מולך את מימיהן ומשליך הגרוגרות: **אבא סיקרא.** כך שמו: **שלח ליה.** רבן יוחנן בן זכאי תא לגבאי בצנעא: **אמר ליה.** רבן יוחנן בן זכאי: **עד אימתי עבדיתו הכי.** דלא שבקיתון להשלים: **חזי לי תקנתא לדידי.** שיניחוני לצאת מן העיר: **נקוט נפשך בקצירי.** החזק עצמך כחולה הוציא קול שאתה חולה: **לישיילו בך.** כמו שאתה גוסס: **ואייתי מידי סריא.** דבר מסריח כגון נבילה: **ואגני גבך.** והשכב במטתך עמך שיאמרו מת הוא ומסריח כבר: **וליעיילו בך תלמידך.** יכנסו תחת רגלי מטתך לשאת ולא יניחו אחרים לשאת דאינון ידעין דחייא קליל ממיתה: **בעו.** הנך בריוני: **למדקריה.** ברמחים שמא מערים הוא: **אמר להו.** אבא סקרא: **יאמרו.** הרומיים עליכם שאפילו רבן דקרו: **למידחפיה.** אולי יצעק: **דלאו מלכא אנא.** והתעללת בי: איברא

תורה אור

אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתיך אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי כולה סעודתיך א"ל לא נקטיה בידיה ואוקמיה ואפקיה אמר הואיל והוו יתבי רבנן ולא מחו ביה ש"מ קא ניחא להו איזיל איכול בהו קורצא בי מלכא אזל אמר ליה לקיסר מרדו בך יהודאי א"ל מי יימר א"ל שדר להו קורבנא חזית אי מקרבין ליה אזל שדר בידיה עגלא תלתא בהדי דקאתי שדא ביה מומא *בניב שפתים ואמרי לה בדוקין *שבעין דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבקולס יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מזבח סבור למיקטליה דלא ליזיל ולימא אמר להו רבי זכריה יאמרו מטיל מום בקדשים יהרג אמר רבי יוחנן ענוותנותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו ✻שדר עלוייהו לנירון קיסר כי קאתי שדא גירא למזרח אתא נפל בירושלים למערב אתא נפל בירושלים לארבע רוחות השמים אתא נפל בירושלים א"ל לינוקא פסוק לי פסוקיך אמר ליה °ונתתי את נקמתי באדום ביד עמי ישראל וגו' אמר קודשא בריך הוא *בעי לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא ערק ואזל ואיגייר ונפק מיניה ר"מ שדריה עילוייהו לאספסינוס קיסר אתא צר עלה תלת שני הוו בה הנהו תלתא עתירי נקדימון בן גוריון ובן כלבא שבוע ובן ציצית הכסת ✻נקדימון בן גוריון שנקדה לו חמה בעבורו בן כלבא שבוע שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב יוצא כשהוא שבע בן ציצית הכסת שהיתה ציצתו נגררת על גבי *כסתות איכא דאמרי שהיתה כסתו מוטלת בין גדולי רומי חד אמר להו אנא זיינא להו בחיטי ושערי וחד אמר להו בדחמרא ובדמלחא ומשחא וחד אמר להו בדציבי ✻שבחו רבנן לדציבי דרב חסדא כל *אקלידי הוה מסר לשמעיה בר מדציבי דאמר רב חסדא *אכלבא דחיטי בעי שיתין אכלבי דציבי הוה להו למיזן עשרים וחד שתא הוו בהו הנהו בריוני אמרו להו רבנן ניפוק ונעביד שלמא בהדייהו לא שבקינהו אמרו להו ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו אמרו להו רבנן לא מסתייעא מילתא קמו קלנהו להנהו אמברי דחיטי ושערי והוה כפנא ✻מרתא בת בייתוס עתירתא דירושלים הויא שדרתה לשלוחה ואמרה ליה זיל אייתי לי סמידא אדאזל איזדבן אתא אמר לה סמידא ליכא חיורתא איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל איזדבן אתא ואמר לה חיורתא ליכא גושקרא איכא א"ל זיל אייתי לי אדאזל אזדבן אתא ואמר לה גושקרא ליכא קימחא דשערי איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל איזדבן הוה שליפא מסאנא אמרה איפוק ואחזי אי משכחנא מידי למיכל איתיב לה פרתא בכרעא ומתה קרי עלה רבן יוחנן בן זכאי °הרכה בך והענוגה אשר לא נסתה כף רגלה איכא דאמרי גרוגרות דר' צדוק אכלה ואיתניסא ומתה דר' צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא ליחרב ירושלים כי הוה אכיל מידי הוה מיתחזי מאבראי וכי הוה בריא מייתי ליה גרוגרות מייץ מייהו ושדי להו כי הוה קא ניחא נפשה אפיקתה לכל דהבא וכספא שדיתיה בשוקא אמרה האי למאי מיבעי לי והיינו דכתיב °כספם בחוצות ישליכו אבא סקרא ריש בריוני דירושלים בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה שלח ליה תא בצינעא לגבאי אתא א"ל עד אימת עבדיתו הכי וקטליתו ליה לעלמא בכפנא א"ל מאי איעביד דאי אמינא להו מידי קטלו לי א"ל חזי לי תקנתא לדידי דאיפוק אפשר דהוי הצלה פורתא ✻א"ל נקוט נפשך בקצירי וליתי כולי עלמא ולישיילו בך ואייתי מידי סריא ואגני גבך ולימרו דנח נפשך וליעיילו בך תלמידך ולא ליעול בך איניש אחרינא דלא לרגשן בך דקליל את דאינהו ידעי דחייא קליל ממיתא עביד הכי נכנס בו רבי אליעזר מצד אחד ורבי יהושע מצד אחר כי מטו לפיתחא בעו למדקריה אמר להו יאמרו רבנן דקרו בעו למדחפיה אמר להו יאמרו רבנן דחפו פתחו ליה בבא נפק כי מטא להתם אמר שלמא עלך מלכא שלמא עלך מלכא א"ל מיחייבת תרי קטלא חדא דלאו מלכא אנא וקא קרית לי מלכא ותו אי מלכא אנא עד האידנא אמאי לא אתית לגבאי א"ל דקאמרת לאו מלכא אנא איברא

יחזקאל כה

דברים כח

יחזקאל ז

Tosafot

עגלא תילתא. כמו ושלישים על כולו (שמות יד) וכמו עגלה משולשת ואיל משולש (בראשית טו) פי' בריא וטוב ויש מפרשים שליש לבטן ולא יתכן דאמרינן בפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף סה:) דהוו מברו להו עיגלא תלתא ולא כמו שמפרש שגדל שליש דהא בסוף פרק רבי אליעזר דמילה (שבת דף קלו.) אמר עבד להו עגלא תילתא ביומא דשבעא פירוש יום שביעי ללידתו*: אי

[וע"ע תוספות בכורות יט. ד"ה דהך שלא וכו']

ס"א של עין

ס"א ניחא ליה

[גי' הערוך ערך לן ג כרים וכסתות]

Biryonei, from Hebrew, meaning hotheaded militants, a group of Jewish fanatics

Sicarii, from Latin, dagger (sica), meaning assasins or murderers.

He said, "I won't." "Then let me give you half the cost of the party." "No," said the other. "Then let me pay for the whole party." He said to him (*amar lei*), "No," and he took him by the hand and put him out.

Said the other, "Since the Rabbis were sitting there and did not stop him, this must mean (*shma mina*) that they agreed with him. I will go and inform against then, to the governor."

He went and said to the governor, "The Jews are rebelling against you." He said, "How can I tell?" He said to him, "Send them an offering and see whether they will offer it on the altar." So he sent with him a fine calf (*egla telta* - see Tosafot).

While on the way he made a blemish (*moma*) on its upper lip, or as some say on the white of its eye, in a place where the Jews count it a blemish but they do not.

The Rabbis were inclined to offer it in order not to offend the governor. Said Rabbi Zecharia ben Abkulas to them, "People will say that blemished animals are offered on the altar."

They then proposed to kill Bar Kamtza so that he should not go and inform against them. However, Rabbi Zecharia ben Abkulas said to them, "Is one who makes a blemish on consecrated animals to be put to death?"

Rabbi Yochanan thereupon remarked, "Through the scrupulousness (*anvatnuto* - see Rashi) of Rabbi Zecharia ben Abkulas, our House has been destroyed, our Temple burnt and we ourselves exiled from our land..." ✻

The Emperor sent against them Governor Vespasian who came and besieged Jerusalem for three years. There were in it three men of great wealth, Nakdimion ben Gurion, Ben Kalba Savua and Ben Tzitzit Hakesat… ✻

One of these said to the people of Jerusalem, "I will keep them in wheat and barley." A second said, "I will keep them in wine, oil and salt." The third said, "I will keep them in wood…" ✻

These men were in a position to keep the city for twenty-one years. The zealots (*biryonei* - see Rashi) were then in the city. The Rabbis said to them, "Let us go out and make peace with the Romans." They would not let them, but on the contrary said, "Let us go out and fight them." The Rabbis said, "You will not succeed." They then rose up and burnt the stores of wheat and barley so that a famine ensued… ✻

Abba Sikra, the head of the zealots in Jerusalem was the son of the sister of Rabban Yochanan ben Zakkai. The latter sent to him saying, "Come to visit me in secret." "When he came he said to him, "How long are you going to carry on in this way and kill all the people with starvation?" He replied, "What can I do? If I say a word to them, they will kill me."

He said, "Devise some plan for me to escape. Perhaps I shall be able to save a little."

הוצאת ש"ס בבלי • מהדורת ארץ ישראל • בלום_פוגל

גמ' **ולא מחו ביה,** מהרש"א ח"א. **שם, איכול בהו קורצא,** מהרש"א ח"א. **שם, עגלא תלתא,** מהרש"א ח"א. **שם, דלידן הוה מומא,** מהרש"א ח"א. **שם, יאמרו בעלי מומין קריבין,** מהרש"א ח"א, מהר"ם שיף, יעב"ץ. **שם, ענוותנותו של רבי זכריה,** מהר"ם שיף. **שם, החריבה את ביתנו,** מהר"ם שיף. **שם, לנירון קיסר,** מהר"ם שיף. **שם, שדא גירא,** מהרש"א ח"א, יעב"ץ. **שם, לארבעה רוחות,** מהר"ם שיף. **שם, ונתתי את נקמתי באדום,** מהר"ם שיף. **שם, ערק ואזל,** מהרש"א ח"א. **שם, נקדימון בן גוריון,** מהרש"א ח"א מציין לעיין במד"ר דחשיבי לשתיים ועיי"ש. **שם, הנהו בריוני,** יעב"ץ. **שם, מרתא בת בייתוס,** מהרש"א ח"א, יעב"ץ. **שם, שדרתה לשלוחה,** רש"ש צ"ל שדרתיה. **שם, סמידא ליכא חיורתא איכא,** מהרש"א ח"א. **שם, הרכה בך והענוגה,** מהרש"א ח"א. **שם, ארבעין שנין בתעניתא,** מהרש"א ח"א, מהר"ם שיף. **שם, כספם בחוצות ישליכו,** מהרש"א ח"א. **שם, וקטליתו ליה לעלמא בכפנא,** מהרש"א ח"א. **שם, ולא ליעול בך איניש אחרינא,** מהרש"א ח"א. **שם, בעו למדקריה,** יעב"ץ. **שם, שלמא עלך מלכא שלמא,** מהרש"א ח"א, רש"ש. **שם, תרי קטלא,** מהר"ם שיף. **רש"י** ד"ה נקדה וכו', **לשון מקדרין בהרים,** רש"ש צ"ל מקדדין. ד"ה קלינהו וכו', **לאוצרות התבואה ועצים,** רש"ש. ד"ה דלא מלכא אנא, **והתעללת בי,** מהרש"א ח"א. **תוס'** ד"ה עגלא תילתא וכו', **ולא כמו שמפרש שגדל שליש,** מהר"ם שיף.

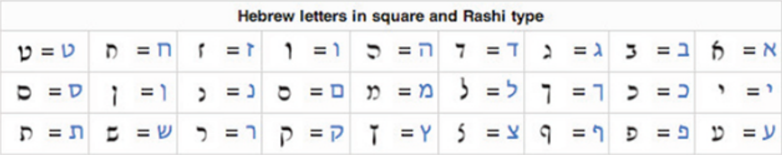

Hebrew letters in square and Rashi type

א = א	ב = ב	ג = ג	ד = ד	ה = ה	ו = ו	ז = ז	ח = ח	ט = ט
י = י	כ = כ	ך = ך	ל = ל	מ = מ	ם = ם	נ = נ	ן = ן	ס = ס
ע = ע	פ = פ	ף = ף	צ = צ	ץ = ץ	ק = ק	ר = ר	ש = ש	ת = ת